

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. Jana Jiráska, Ph.D., a JUDr. Václava Štencla, MA, v právní věci

žalobce: **Bc. et Bc. L. K.**
bytem X
zastoupený advokátem JUDr. Ing. Martinem Dirhanem
sídlem Chvalova 1696/10, 130 00 Praha

proti
žalované: **Masarykova univerzita**
sídlem Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 9. 2023, č. j. MU-PS/5368/2023/91108/PrF,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 18. 9. 2023, č. j. MU-PS/5368/2023/91108/PrF, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 11 228 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Ing. Martina Dirhana.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Předmětem sporu byla otázka, zda žalovaná dostatečně odůvodnila rozhodnutí o vyměření poplatku za studium.

2. Žalobci byl jakožto studentovi, který již přesáhl standardní dobu studia, rozhodnutím děkana Právnické fakulty žalované ze dne 29. 6. 2023, č. j. MU-PS/4144/2023/91108/PrF, vyměřen poplatek za studium ve výši 36 000 Kč pro období od 28. 6. 2023 do 27. 12. 2023. Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal odvolání. Žalovaná rozhodnutím rektora ze dne 18. 9. 2023, č. j. MU-PS/5368/2023/91108/PrF, („napadené rozhodnutí“) rozhodnutí děkana potvrdila, současně stanovený poplatek snížila na 27 000 Kč.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

3. Žalobce namítl, že žalovaná může podle § 58 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), poplatek snížit či prominout s přihlédnutím k sociální situaci studenta podle zásad uvedených ve statutu vysoké školy. Statut Masarykovy univerzity však žádné zásady neobsahuje, pouze odkazuje na další vnitřní předpis. Tím je sdělení rektora č. 1/2017 ohledně moderace poplatků za studium („sdělení rektora 1/2017“). Tento postup podle žalobce obchází zákon o vysokých školách a odporuje požadavkům na transparentnost a předvídatelnost.
4. Vyměřený poplatek byl žalobci sice snížen, ale neodpovídá podmínkám podle sdělení rektora č. 1/2017, a rozhodnutí je proto nepředvídatelné, diskriminační a porušuje legitimní očekávání žalobce. Podle čl. 11 odst. 6 přílohy č. 2 statutu Masarykovy univerzity platí, že „rektor při tomto rozhodování dbá na rovné zacházení a zajištění předvídatelnosti v rozhodování jakož i na to, aby přijaté řešení odpovídalo okolnostem vzniku poplatkové povinnosti. Přihlíží při tom k důvodům zvláštního zřetele hodným.“ Žalovaná se odchýlila od vlastních interních aktů, a rozhodnutí je tak projevem libovůle.
5. Žalobce byl do studia zapsán dne 28. 6. 2023 a poplatek mu byl vyměřen od následujícího dne. Možnost účastnit se výuky měl však žalobce až v týdnu od 4. 10. 2023. Žalobce tedy poplatek zaplatil za 6 měsíců, i když po dobu více než 3 měsíců výuka fakticky neprobíhala. Žalobce se navíc výuky mohl účastnit jen v omezené míře. Požádal totiž o uznání předmětů z předchozího neúspěšného studia a systém mu neumožnil tyto již dříve ukončené předměty opětovně zapsat a úspěšně ukončit, čímž bylo porušeno jeho právo na vzdělání podle čl. 33 Listiny základních práv a svobod.
6. Žalovaná řádně a přesvědčivě nevypořádala odvolací námitky žalobce a dostatečně se nezabývala ekonomickou situací žalobce. Její rozhodnutí je tudíž nepřezkoumatelné. Žalobce navrhl, aby soud zrušil rozhodnutí děkana i napadené rozhodnutí a zaplatil žalobci náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná konstatovala, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s § 58 zákona o vysokých školách. Zcela v souladu se zákonem i žalobcem požadovanou předvídatelností rozhodování správního orgánu je i sdělení rektora 1/2017. Poplatek se vyměřuje vždy na dalších 6 měsíců studia a je tedy vázán na dobu studia, ne na dobu výuky. Žalobci byl poplatek vyměřen, jelikož vedle doby odstudované v aktuálním studijním programu studoval také v dalších studijních programech, které ukončil jinak než řádně. Výše poplatku byla stanovena podle čl. 9 písm. d) přílohy č. 2 statutu Masarykovy univerzity v nejvyšší sazbě 36 000 Kč. Tento poplatek byl poté snížen. Jak vyplývá ze spisu, žalovaná vzala v úvahu sociální situaci žalobce a počet a délku neúspěšných studií, což je zcela v souladu s čl. I bodem 2 a 4 a čl. II bodem 7 sdělení rektora 1/2017. Poplatek byl tedy snížen o jednu čtvrtinu. Žalobce přitom v žalobě nijak nespecifikoval, v čem spatřoval nesprávnost tohoto

postupu, ani podle jakého pravidla měl podle jeho názoru rektor postupovat. Rozhodnutí je podle žalované plně přezkoumatelné. Navrhla proto, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Posouzení věci

8. Žaloba je důvodná.
9. Podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu.
10. Z konstrukce poplatku za delší studium (vyměření za každých dalších započatých šest měsíců studia, o které student studuje ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok) je zřejmé, že poplatek nemá funkci úhradovou, nýbrž že má funkci sankční, regulační a motivační. Smyslem poplatku za studium je motivovat studenty k absolvování studia co nejefektivněji, bez zbytečných průtahů a posilovat jejich odpovědnost za jimi zvolený studijní obor, aby nedocházelo k nadbytečně dlouhému studiu. Poplatek za delší studium má působit na studenty jednak motivačně směrem k tomu, aby studium zavčas ukončili a předešli tak případnému vzniku poplatkové povinnosti. Pokud již dojde k překročení maximální doby studia prodloužené o jeden rok, pak vznik poplatkové povinnosti působí rovněž zřetelně jako sankce (postih) a následek nikoli včasného plnění studijních povinností (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 12. 2011, č. j. 4 As 26/2011-176, č. 2583/2012 Sb., nebo ze dne 23. 3. 2022, č. j. 7 As 401/2019-35).
11. Podmínkou pro stanovení poplatku spojeného se studiem je toliko zjištění, že student ve studijním programu studoval déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok. Rozhodující je tedy pouze skutečnost, zda byl žalobce studentem ke dni překročení stanovené doby studia. Pokud ano, je žalovaná povinna mu poplatek vyměřit vždy na dalších 6 měsíců, bez ohledu na skutečnost, jakým způsobem se žalobce výuky účastnil, nebo jak dlouhou dobu ze zmíněných 6 měsíců fakticky probíhala výuka. Na vyměření poplatku tak nemá vliv ani žalobcem tvrzená následná nemožnost zápisu některých předmětů.
12. V souladu s § 58 odst. 7 věty druhé zákona o vysokých školách může rektor v rámci rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem vyměřený poplatek snížit, prominout nebo odložit termín jeho splatnosti s přihlédnutím zejména ke studijním výsledkům a sociální situaci studenta podle zásad uvedených ve statutu veřejné vysoké školy. Podle odst. 5 poslední věty pak pravidla pro stanovení výše, formu placení a splatnost poplatků určí statut veřejné vysoké školy.
13. Tyto zásady jsou pak stanoveny v čl. 11 odst. 6 přílohy č. 2 statutu Masarykovy univerzity, podle kterého rektor, i když nevyhoví odvolání studenta a rozhodnutí o vyměření poplatku za studium postupem podle odstavce 5 nezruší, může poplatek prominout, snížit nebo odložit jeho splatnost. Žádostí studenta nebo případným stanoviskem děkana přitom není vázán. Rektor při tomto rozhodování dbá na rovné zacházení a zajištění předvídatelnosti v rozhodování jakož i na to, aby přijaté řešení odpovídalo okolnostem vzniku poplatkové povinnosti. Přihlíží při tom k důvodům zvláštního zřetele hodným. Těmito důvody jsou zejména studijní výsledky, reprezentace školy, sociální a zdravotní situace a rodinné důvody.
14. Tento postup je pak podle soudu zcela v souladu se zákonem. Pro zajištění předvídatelnosti svého rozhodování navíc žalovaná zveřejnila sdělení rektora 1/2017, v němž sumarizuje

důvody pro případné snížení poplatků za studium v rámci druhostupňového rozhodování rektora. Jak je však uvedeno v čl. I odst. 2, výčet důvodů není úplný a každá žádost je posuzována jedinečně a komplexně.

15. Má-li být ovšem rozhodnutí přezkoumatelné, musí být z jeho odůvodnění zřejmé, jaký skutkový stav vzal posuzující orgán za rozhodný, jak uvážil o pro věc podstatných skutečnostech a jak se vypořádal s uplatněnými námitkami (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-76, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015-45). Není podstatné, jestli jsou úvahy žalované podpořeny správním spisem nebo interními předpisy. Rozhodnutí musí být přezkoumatelné samo o sobě a všechny podstatné skutečnosti musí vyplývat z jeho odůvodnění.
16. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí ohledně neprominutí, resp. snížení výše poplatku však nelze zjistit, na základě jakých důvodů rektor dospěl k neprominutí poplatku a k jeho snížení právě na částku 27 000 Kč. Rektor sice nemusí uložený poplatek prominout ani snížit. Je však jeho povinností situaci studenta náležitě posoudit a v odůvodnění se vypořádat s konkrétními důvody, pro které poplatek neprominul, resp. musí vysvětlit, proč stanovil poplatek v dané výši (a to včetně např. konkrétního odkazu na interní předpisy univerzity). Tato úvaha musí být zřejmá z odůvodnění rozhodnutí, jelikož jen v takovém případě je možné posoudit, zda rektor postupoval předvídatelně a nediskriminačně, zda se neodchýlil od interních aktů a zda byla situace studenta dostatečně individuálně posouzena. Absenci odůvodnění pak žalovaná nemůže „dohnat“ až ve vyjádření ke správní žalobě. Rozhodnutí žalované je proto v předmětném rozsahu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
17. Ve zbývajícím rozsahu však již soud námitce nepřezkoumatelnosti nepřisvědčil. Žalovaná se podle soudu v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádala s namítaným předcházejícím studiem žalobce i správností uvedené doby studia. Ostatně průběh předchozího studia i příslušná poplatková povinnost žalobce byly předmětem jiných řízení a v této věci jsou proto irelevantní. Žalovaná se podle soudu dostatečně vypořádala také s rozdílností mezi programem celoživotního vzdělávání a studijním programem prezenčního studia navštěvovaného žalobcem. Platba v rámci programu celoživotního vzdělávání má funkci úhradovou, a tedy zcela odlišnou oproti poplatku za delší studium. Lze tak pouze doplnit, že je to právě žalobce, který má v rukou své studijní výsledky a celkovou dobu strávenou studiem na veřejné vysoké škole. Žalobcem navštěvovaná prezenční forma studia je po předem stanovenou dobu poskytována jako bezplatná, a této výhody mohl žalobce při splnění podmínek pro přijetí do studia využívat. Poplatek za delší studium je pak důsledkem toho, že žalobce nebyl schopen absolvovat studium bez zbytečných průtahů. Program celoživotního vzdělávání stojí na odlišných principech a je již od počátku úplatný, srovnávat tyto poplatky proto skutečně není na místě. Je navíc výlučně na žalobci, kterou formu vzdělávání si za takto předem stanovených podmínek zvolí.
18. Poplatek jako takový tedy žalobci vyměřen být měl a k jeho vyměření došlo v souladu se zákonem. Žalobce byl totiž studentem ke dni 28. 6. 2023, tj. ke dni, k němuž je poplatková povinnost posuzována, a žalovaná proto byla povinna mu poplatek vyměřit. Vyměření poplatku tak nedošlo k odepření práva na vzdělání ve smyslu čl. 33 Listiny základních práv a svobod. Problematickou byla pouze otázka konkrétní výše sníženého poplatku – v tomto rozsahu rozhodnutí žalované neobstojí.

V. Závěr a náklady řízení

19. Soud z výše uvedených důvodů zrušil žalobou napadené rozhodnutí ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního („s. ř. s.“), bez jednání a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem zdejšího soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Shledaná vada řízení nemá za následek nezákonnost prvostupňového rozhodnutí, napravit vadu je plně v dispozici žalované v rámci odvolacího řízení. Soud proto neshledal důvod pro zrušení prvostupňového rozhodnutí.
20. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Žalobci náleží náhrada nákladů dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve výši 6 200 Kč za 2 úkony právní služby (převzetí věci, sepsání žaloby) ve smyslu § 9 odst. 2 vyhlášky; a dále ve výši 600 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů za 2 úkony právní služby ve smyslu § 13 odst. 4 vyhlášky; to vše navýšeno o DPH. K náhradě nákladů řízení patří i uhrazený soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč. Celkové náklady řízení představují tedy částku 11 228 Kč a k jejich zaplacení soud žalované stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 22. ledna 2025

Mgr. Petr Šebek v. r.
předseda senátu